

«MUSEENE OG FELLESSKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA DELTAKERINSTITUSJONENE 1. JUNI 2021

Deltakerinstitusjoner: Eidsvoll 1814, Fjell Festning/Museum Vest, Nobels fredssenter, Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret), Stiklestad Nasjonale Kultursenter, Falstadsenteret og Menneskerettighetsakademiet. Alle er del av Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter (Demokratinetttverket).
Prosjektansvarlig institusjon: Eidsvoll 1814/Stiftelsen Norsk folkemuseum.

Om delrapporten

Denne delrapporten gjelder for prosjektperioden fra og med juni 2020 til og med mai 2021. Rapporten bygger på underrapporter fra de ansvarlige for hvert av delprosjektene. Eidsvoll 1814 har et koordinerende ansvar for samarbeidsprosjektet «Museene og fellesskapets grenser», og rapporterer derfor både for sitt eget delprosjekt og for aktiviteter og fremdriften i prosjektets fellesdel.

NB! Dette er en kort statusrapport ettersom sluttrapport for prosjektet også skal leveres innen utgangen av dette året, jfr. epostkorrespondanse med Kulturrådet om dette. Vi henviser derfor til denne for et mer fyllestgjørende innhold. Regnskapet for perioden denne delrapporten omhandler, er det av samme grunn også hensiktsmessig å ta inn i sluttregnskapet der også de siste månedene er tatt med. Det ligger altså ikke regnskapsoversikt inne i denne delrapporten.

I. Prosjektets fellesdel

Prosjektets formål

«Museene og fellesskapets grenser» er resultatet av at syv deltagerinstitusjoner i nettverket har gått sammen for å videreutvikle metodikk gjennom et prosjekt som tematisk tar for seg den demokratiske offentlighetens grenser. Prosjektet skal styrke institusjonenes evne til å inkludere og samarbeide med nye grupper – på nye måter, og samtidig frembringe redskaper som kan gi et konkret innhold til utøvelsen av en aktiv samfunnsrolle. Oppnådd kunnskap og kompetanse skal deles med andre museer og andre interesserte.

Prosjektets målsetninger

Gjennom delprosjekter og en sammenbindende fellesdel søker deltagerne å gjøre følgende:

1. Synliggjøre at ulike grupper har begrenset mulighet til å bli hørt og delta i samfunnet, samt å gjennomføre arrangementer, utstillings- og formidlingstiltak som kan bidra til disse gruppene styrker sine muligheter til å utøve aktivt medborgerskap.
2. Forsterke museenes arbeid med publikumsmedvirkning, inkludering og samskaping (co-creation) gjennom tiltak for kompetanseheving og systematisk metodeutvikling.
3. Dele oppnådde erfaringer, kompetanse og metodikk med relevante samfunnsaktører, og gjøre Demokratinetttverket til kunnskapsleverandør for museer, kulturarvssteder og for kulturfeltet for øvrig.

Aktiviteten i prosjektets fellesdel fra og med juni 2020 til mai 2021

Aktiviteten i prosjektets fellesdel har blitt sterkt preget av Covid 19-pandemien. Det ble lagt program for et *fagseminar* knyttet til *årsseminar* og årsmøte for Demokratinetttverket i Bergen i november 2020, med Museum Vest/Fjell festning som vertskap og Litteraturhuset i Bergen som møtested. På grunn av koronarestriksjonene måtte det utsettes (etter en vurdering av at akkurat dette ikke var så godt egnet som reint digitalt seminar). Seminaret ble så forsøkt utsatt til våren 2021, men måtte utsettes igjen på grunn av forlengelsen av koronakrisen. Planen nå er å gjennomføre det som et hybridarrangement i november 2023, fortsatt i Bergen, men nå kanskje på Sjøfartsmuseet. Det vil også bli et avslutningsarrangement for prosjektet.

Arbeidet med å planlegge en *felles, digital delingsplattform* for prosjektet har fortsatt, med en nedsatt arbeidsgruppe fra Eidsvoll 1814, Falstadsenteret og HL-senteret, og et utviklingssamarbeid med KulturIT. Planen er å gjøre den til en fullstendig tospråklig norsk og engelsk kanal for publisering med rikt digitalt innhold, der prosjektene kan presenteres, og der prosjektdeltakerne og andre medlemmer i nettverket kan dele erfaringer og vise fram resultater og interessante eksempler, også for et internasjonalt publikum. Primærmålgruppe blir da i første rekke fagfeller og andre berørte i museumsfeltet og nærliggende kulturinstitusjoner. Publiseringen av presentasjoner av delprosjektene er nå skjøvet til prosjektets slutfase, med lansering ultimo 2021. I en etterfølgende fase vil dette bli den nye nettsida for Demokratinetttverket og en plattform som også kan benyttes i nye prosjekter.

Arbeidet med å forberede en *FIHRM-konferanse i Norge* er også sterkt preget av pandemien. Dette henger sammen med det som har skjedd i det internasjonale nettverket og ved hovedkvarteret i Liverpool spesielt. Her var det opprinnelig planlagt en jubileumskonferanse i 2020, med Norge som påtenkt neste møtested i 2021. Så ble konferansen i 2020 omgjort til en serie webinarer (der flere av våre medlemmer deltok, blant annet holdt Hanne Steien fra HL-senteret foredrag), med ny intensjon om en fysisk samling i Liverpool høsten 2021. Denne er nå endelig avlyst til fordel for et endags, digitalt arrangement. Men sekretariatet i FIHRM ønsker uansett å gå videre med vårt forslag om en konferanse i Norge i september 2022. Nye drøftinger vil tas opp igjen seinere i juni i år. Fra september vil det internasjonale sekretariatet bli overtatt av *Fundación para la democracia internacional* i Rosario, Argentina, Vi har også gode kontakter med det latinamerikanske regionalnettverket og teamet i Rosario, som arrangerte konferansen i 2017, og vi ser optimistisk på en videreføring av samarbeidet med dem.

I mellomtida har vår egen arbeidsgruppe kommet et godt stykke på veg med å utvikle en delprosjektskisse for FIHRM Norge 2022, med en geografisk og tematisk profil på konferansen som er ment å innebære en fornyelse i form, innhold og ikke minst deltakerbredde sammenliknet med konferanser de seinere åra. De tiltenkte vertsinstitusjonene Eidsvoll 1814, Nobels Fredssenter og HL-senteret er representert i arbeidsgruppa i denne tidlige fasen. Seinere vil vi trekke flere aktører inn i samarbeid om dette delprosjektet.

Prosjekt møter er gjennomført med de sju deltakerinstitusjonene i form av digitale møter høsten 2020 og våren 2021.

Eidsvoll 1814,

Torleif R. Hamre og André Larsen Avelin

II. Delprosjektene

1.

Delprosjektet «**Den nye planeten**», med **Menneskerettighetsakademiet** som ansvarsinstitusjon, var fullført innen forrige delrapport 1. juni 2020, og er redegjort for der. Det vil derfor ikke bli nærmere omtalt her, men skal naturligvis inkluderes i sluttrapporten. Det kan nevnes at dette utstillingsprosjektet er videreført med midler fra andre kilder. Det er utarbeidet nye formidlingsopplegg til vandereutstillingen, den har hatt en rekke visningssteder og turnéperioden er også forlenget videre neste år. Det arbeides med å finne et permanent visningssted etter dette.

2.

Delprosjektet «**Museet som påvirker**», med **Nobels Fredssenter** som ansvarsinstitusjon, kan også redegjøres for svært kort her. Dette er et utviklingsprosjekt der en kvantitativ og kvalitativ publikumsundersøkelse om museenes samfunnsrolle står sentralt. De planlagte aktivitetene høsten 2020 og våren 2021 har alle måttet utsettes på grunn av pandemien. Følgende aktiviteter var planlagt for denne perioden etter revidert plan for et år siden:

1. Utvikling av undersøkelsesdesign
2. Gjennomføring av undersøkelse
3. Analyse og rapport
4. Presentasjon/offentliggjøring

Bare det første punktet og en digital, kvantitativ del av undersøkelsen har vært mulig å gjennomføre. Den kvalitative dybdeundersøkelsen blir først mulig å gjennomføre med åpne museer, og må knyttes til en annen utstilling enn opprinnelig tenkt. Nobels Fredssenter håper å kunne gjøre gjennomføre dette i sommer, avhengig av koronautviklingen i Oslo. Deretter kan de to siste delene av prosjektet gjennomføres.

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Toril Røkseth, Nicolò Sattin og Ingrid Elisabeth Handeland

3.

«MUSEENE OG FELLESSKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA DELTAGERINSTITUSJONENE

«Demokrati og voksenopplæring – museer og minnesteder som utvidet læringsarena»

Ansvarsinstitusjon(er): **Stiftelsen Falstadsenteret og Stiklestad Nasjonale Kultursenter**

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Mildri Austmo Ryan (SNK), Sebastian Klein (Falstadsenteret), og Heidi Anett Øvergård Beistad (SNK)

Delprosjektets målsetning

Prosjektet *Demokrati og voksenopplæring - Museer og minnesteder som utvidet læringsarena* ønsker å tilby et langsiktig og lærerplanfestet undervisningstilbud til deltakere på grunnskole for voksne. Undervisningen tar utgangspunkt i demokrati og aktivt medborgerskap på minneste- og museum.

Det er et mål at undervisningstilbudet i prosjektperioden skal tilbys voksenopplæringen i hele trøndelagsregionen, og på sikt lanseres på et nasjonalt nivå.

Ansvarsinstitusjonene ønsker å utvikle en undervisningsguide som nærmere beskriver undervisningstilbudet. Guiden har fått arbeidstittelen *Min stemme - våre historier*.

Aktivitet i delprosjektet fra og med juni 2020 til mai 2021

I løpet av 2020 og 2021 har Falstadsenteret i samarbeid med Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK) og Trondheim Voksenopplæringscenter, Heimdal (TROVO) arbeidet med prosjektet *Min Stemme – Våre Historier*.

Deltakere fra grunnskole for voksne i Trondheim har deltatt på tre forskjellige undervisningsdager på Falstadsenteret og Stiklestad. Undervisningstilbudet samlet ønsker å styrke deltakernes aktive medborgerskap, historiebevissthet og kunnskap om museets rolle i samfunnet. Vi har benyttet oss av institusjonenes unike kulturarv for å fremme diskusjoner om samfunn i både fortid og nåtid, historiens mangfold og viktigheten av at ulike stemmer og ulike historier blir hentet fram og hørt.

Fremdrift etter prosjektplan (herunder status økonomi)

Vi har til tross for Covid-19 fått gjennomført 3 runder med undervisningsdager på Falstad og Stiklestad i perioden juni 2020 til mai 2021.

Guiden *Min stemme- våre historier* beskriver både arbeidet, pedagogisk tilnærming og metodikken tatt i bruk er under arbeid. Førsteutkastet foreligger, og arbeidet fortsetter i tiden framover. Det som mangler er en redigering av endelig tekst, og en grafisk behandling av manualen for å gi den et fortjent estetisk og brukervennlig uttrykk.

Det er et mål at undervisningstilbudet i prosjektperioden skal tilbys voksenopplæringsinstitusjoner for alle kommuner i trøndelagsregionen, og på sikt lanseres på et nasjonalt nivå. Dette målet har vi ikke nådd. De økonomiske utfordringene knyttet til et slikt undervisningstilbud strekker seg langt ut over prosjektmidlene tildelt i dette prosjektet. Om vi skal lykkes med å tilby deltakerne på grunnskole for voksne et slikt undervisningsopplegg er vi avhengige av økonomiske ordninger som for eksempel Den Kulturelle Skolesekken er for den ordinære grunnskolen. Så lenge det ikke blir tildelt eksterne midler for arbeid med kulturarv, kunst, kultur og historie, har ikke kommunene midler til å reise med buss og delta på et slikt tilbud.

I utgangspunktet var en stor del av motivasjonen for å arbeide med dette prosjektet at vi på sikt skulle kunne skape et tilbud til samtlige voksenopplæringsinstitusjoner i fylket. Dette jobber vi fortsatt med både praktisk, ved å tilby undervisning og utarbeide en undervisningsguide, samt strategisk/administrativt ved å forsøke å legge til rette for støtteordninger for voksenopplæringsinstitusjonene.

Økonomisk ligger vi på et nivå der mye av midlene er brukt opp. Nedenfor har vi lagt ved en kostnadsoversikt for prosjektet. Vi påpeker at en del av dette er bygd på et estimat av arbeidstid, da økonomiansvarlig ikke har fått kjørt en fullstendig prosjektrapport enda.

1	Lønn/personalkost	kr 1 495 822,00
2	Prosjektkostnader	kr 67 412,00
3	Honorar eksterne	kr 18 166,00
4	Kontormateriell	kr 1 382,00
5	Reiseutgifter	kr 77 960,00
	totalt	kr 1 660 742,00

Ingen større endringer har blitt gjort i delprosjektet, sett bort fra de utfordringene pandemien har skapt. Dette har blant annet ført til at det har vært vanskeligere å gjennomføre undervisningstilbudene underveis, samt samarbeide på tvers av institusjonene – bortsett fra digitalt.

På vegne av ansvarsinstitusjonene

Mildri Austmo Ryan

Stiklestad Nasjonale Kultursenter

Christian Semb

Falstadsenteret

4.

«MUSEENE OG FELLESSKAPETS GRENSER» DELRAPPORT FRA DELTAGERINSTITUSJONENE

«I dialog: Å demokratisere et utstillingsrom»

Ansvarsinstitusjon(er):

HL-senteret

Prosjektgruppe: Elise Christensen (I permisjon fra 15.03.21), Lars Petlund Breiby, Kristin Borgenheim/Vibeke Kieding Banik

Støtte til prosjektgruppa: Ingvill Thorson Plesner, Øystein Hetland, Maria Plessner, Guri Hjeltnes, Monica Bjermeland, Christian Berg, Benjamin Geissert, Nina Lyng-Vagstein

Prosjektets formål

HL-senteret styrker arbeidet med utstillinger, fram mot bruk av det planlagte nybygget *MINO* – *det inkluderende museumsbygget*. Senteret ønsker å utvikle en prosessuell metodikk for utvikling av utstillinger som sikrer selvrefleksjon, publikumsdialog og demokrati.

Prosjektets målsetninger

Delmål:

- Gjennomføre brukerinvolvering gjennom dialog og innspillsverksted
- Brukerinvolveringen skal føre til endringer av filmmateriell og presentasjon av filmer til utstillingen «Etter et folkemord: Møter med jezidier» som handler om situasjonen for jezidier i Irak og Norge

- Produsere film til bruk i utstillingen om ulike fortellinger om hva det vil si å være jezidi og tilknytning til Norge og hjemlandet

-

Overordnet mål:

- Lage en veiledning og erfaringsbeskrivelse som brukes i prosesser av utstillingsproduksjon ved HL-senteret, særlig tilbygget MINO
- Veiledningen blir tilgjengelig for andre museer på en nettbasert plattform

Delprosjektet sikter mot å utforske og utvikle økt bevissthet og større metoderepertoar for publikumsmedvirkning og demokratiske prosesser i det dynamiske arbeidet med utstillinger og formidling ved HL-senteret, både knyttet til innhold og uttrykk. Resultatet vil bidra i det dynamiske arbeidet med medvirkning og demokratiske prosesser ved HL-senteret.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med juni 2020 til mai 2021 Skrev utkast på Veileder for gjennomlesning av støttespillere til prosjektgruppa, september 2020.

- Gjennomførte workshop om digital publisering og design av Veileder, oktober 2020
- Ferdigstilte veileder for medvirkning ved HL-senteret, desember 2020
- Ferdigstilte pdfer/digital versjon av veileder, desember 2020
- Publiserte [digital](#) versjon av ferdigstilt veileder, februar 2020
- Spilte inn og publiserte [videofilmer](#) om erfaringer rundt medvirkning ved utforming av museumsutstillinger, januar 2021
- La ut og designet deler av [nettsidene](#) våre for å vise frem veilederen, februar 2021

Fremdrift etter prosjektplan

Fra prosjektplanen:

«Fase 4 (vår 2020): Utarbeidelse av internt nettbasert redskap for utstillingsutvikling. Tilpasning av HL-senterets intranett for nettbasert prosessverktøy. Bearbeiding av erfaringer, skriving, implementering»

- Utarbeidelse av innholdet i redskapet ble overholdt etter opprinnelig plan
- Utarbeidelse av nettbasert innhold ble utsatt fra forrige rapporteringsperiode grunnet korona-situasjonen og sykdom i prosjektgruppa, og gjennomført i henhold til ny, revidert, tidsplan.

Endringer av delprosjektet

Tidsplanen er endret på grunn av koronasituasjonen og sykdom i prosjektgruppa

- Arbeid med publisering på nettbasert plattform flyttes til høsten 2020
- Slutføring av HL-senterets delprosjekt blir høsten 2020
- Studietur for prosjektgruppa er strøket fra prosjektet både på grunn av budsjettkutt etter innvilget søknad og korona-situasjonen

5.

«MUSEENE OG FELLESSKAPETS GRENSER» DELRAPPORT FRA DELTAGERINSTITUSJONENE

«Fire møter våren 1945»

Ansvarsinstitusjon(er): Fjell festning/Museum Vest

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Vignleik Mathisen, Sahra Torsvik

Prosjektets formål

Prosjektet «Fire møter våren 1945» nyttar eit mediert lag (gamification) som skal svare på eit behov for å vise kva krig og brot på menneskerettar gjer med enkeltindivid, og samfunnet. Vi ønsker og å vise korleis val vi gjer i utvelgning av informasjon delvis er grunna i kva perspektiv vi har på dei hendingane vi opplever.

Prosjektets målsettingar

Hovudmålsettinga er å fornye publikumstilbodet på Fjell festning, samstundes som vi gir eit tilpassa opplegg til grunnskulen der vi gjer synleg kor skjørt demokratiske institusjonar står i krisetider. I tida etter kapitulasjonen skjedde det brot på menneskerettane i Noreg. Ved å trekke fram fire menneske som døme på grupper som opplevde frigjeringa på vidt ulike måtar, belyser vi dette frå fire ulike synsvinklar.

I tillegg til å fortelje ei historie som i noko mon kjem i skyggen av feiringshistoria, ønsker vi å oppnå to andre mål. Det første er å bruke ny teknologi for å gjere formidlinga vår rikare og ved å spele på gamification gjere den engasjerande for publikum og skuleelevar. Vi ønsker og å vise at måten historia blir vidareført på konkret knyttas til utvalet av kjelder og korleis journalisten/historikaren vel å vekke dei.

Aktiviteten i delprosjektet frå og med mai 2020 til mai 2021

Samarbeid med Høgskulen på Vestlandet/Medielaab har gått vidare med fleire møter i året som har gått. Det har vore ei rekke diskusjonar knytt til vegvalet for den tekniske løysinga. Innspeling av lyd og endeleg ferdigstilling av manus blei gjort i mai 2021.

Framdrift etter prosjektplan

Vi er i rute og vil kunne levere ei ferdig produkt til utgangen av 2021. Vi har enno ikkje eit produkt vi kan teste, men vi vonar å ha dette klart til og ferdig til utgangen av oktober 2021. Sidan vi no har gått over til ei fullverdig VR-løysing vil det komme ein ekstrakostnad til VR-briller som ikkje er stipulert i den opphavlege søknaden.

Utover dette har vi brukt midlane i tråd med søknaden.

Endringer av delprosjektet

Etter ei rekke møter der vi har drøfta den tekniske løysinga har vi landa på at vi vel ei VR-løysing. Hovudgrunnen er at tida vi har til rådvelde i prosjektet og midlane frå tildelinga ikkje er nok for å utvikle ei fullverdig AR-løysing der vi inkluderer møte med personane i friluft.

6.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER» DELRAPPORT FRA DELTAGERINSTITUSJONENE

«Votes and Voices»

Ansvarsinstitusjon: **Eidsvoll 1814**, del av **Stiftelsen Norsk Folkemuseum**

Prosjektgruppe/prosjektansvarlige: Torleif Hamre, Anne Løvås, André Larsen Avelin

Prosjektets formål

Gjennom delprosjektet vil vi styrke museets samfunnsrolle ved å synleggjøre at ulike grupper har begrenset mulighet til å bli hørt og delta i samfunnet, bidra til at disse gruppene styrker sine muligheter til å utøve aktivt medborgerskap og forsterke vårt arbeid med medvirkning, inkludering og samskaping (co-creation). Erfaring, oppnådd kompetanse og metodikk skal deles med andre samfunnsaktører.

Prosjektets målsetninger

Sentrale målsetninger for prosjektet: Tematisk, å sette fokus på stemmerett og medborgerskap som essensiell del av demokratiet. Metodisk, å utvikle og spisse metodikk for medvirkning, samskaping og dialog med andre grupper enn de museet kjenner fra før. Politisk, å inkludere, øke interessen for valg og politisk deltaking. Delprosjektet skal videre bidra til å nedfelle nye fremgangsmåter i museets formidlingspraksis; skape varige relasjoner til minoritetsgrupper og unge; og videre generere kunnskap for deling med samarbeidspartnere og museumsfeltet for øvrig.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med juni 2020 til mai 2021 – vesentlige endringer

Prosjekttiltakene som var planlagt i denne perioden har i all hovedsak måttet utsettes på grunn av pandemien. Midlene satt av til disse tiltakene er derfor heller ikke brukt ennå.

- Et co-creation event med amerikanske og norske unge høsten 2020 og knyttet måtte avlyses. Det var særskilt knyttet til det amerikanske presidentvalget, og vil ikke bli gjentatt i denne formen. Men vi ønsker å kunne gjennomføre et beslektet tiltak digitalt i en annen form, knyttet til et annet prosjekt. For dette prosjektet planlegger vi en aktivitet høsten 2021 med norske ungdomsorganisasjoner og knyttet til det norske stortingsvalget spesielt og ungdoms tanker om demokratiets utfordringer og muligheter mer vidt. Mer om dette følger i sluttrapporten.
- Et debattmøte om museene og demokratiets stilling i Polen kunne heller ikke gjennomføres på grunn av hindringene for deltagelse fra polsk side.